

ОБРАЌАЊЕ НА АКАДЕМИК ГЕОРГИ СТАРДЕЛОВ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА МАКЕДОНСКАТА АКАДЕМИЈА НА НАУКИТЕ И УМЕТНОСТИТЕ

МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК КАКО СВЕТСКИ ЈАЗИК, ГОЛЕМОТО ОТКРИТИЕ НА М. Д. ПЕТРУШЕВСКИ

Седнав денес, *рано на сабајле, рано пред зори*, да го напишам ова Пофално слово за акад. Михаил Д. Петрушевски што веќе го слушате и веднаш тогаш ми дојде на ум неговиот наслов па брзо го срочив: „Македонскиот јазик како светски јазик“. Кога ќе го дослушате моето Слово тој наслов ќе ви биде многу појасен и поприфатлив.

Почитувани академици,

Денес нашата Академија го одбележува споменот на еден од нејзините корифеи, на еден од најзначајните македонски луѓе од светот на науката во новата македонска епоха, втемелувачот на МАНУ и на високото образование кај нас, првиот декан на првиот факултет (Филозофскиот) основан уште 1946 година од кој подоцна ќе израсне Универзитетот „Светите Кирил и Методиј“. Михаил Д. Петрушевски е научник од светска димензија. Нема сега да зборувам за неговото големо дело, на пример од микенологијата со кое го воздигна Скопје и Македонија како светски референтен микенолошки центар; нема да зборувам за неговото покренување на светски важното списание „Жива Антика“ со кое Скопје и Македонија станаа средиште на светската класична филолошка мисла; нема да зборувам за неговите инженериозни и неповторливи препеви на најзначајните епови во светската книжевност, на „Илијада“ и „Одисеја“; нема да зборувам за неговите хомеровски препеви на нашиот „втор Хомер“, Григор Прличев: „Скендербеј“ и „Мартолозот“ и нема да зборувам за преводот на онаа блескава полемика што Григор Прличев на совршен грчки јазик ја водел со познатиот професор на Атинскиот Универзитет Теодорос Орфанидис на кој нашиот поет му одржал вистинска лекција за Торквато Тасо, за поезијата и против нејзиното мешање во политиката. Но, ќе речам уште не-

колку зборови да го оправдам насловот на моето пофално слово, „Македонскиот јазик како светски јазик“.

Како декан на првиот факултет кај нас, акад. Михаил Д. Петрушевски во 1948 година го покренува *Годишниот зборник на Филозофскиот факултет* и во кн. 1, на стр. 3–17 го објавува своето откритие до кое дошол уште во 1942 година во прилогот „Дефиницијата на трагедијата кај Аристотел и катарсата“. Тој прв Годишен зборник на Филозофскиот факултет повеќе нема да се повтори сè до денес, зашто тој ќе стане најцитираната книга во научните кругови на класичната филологија, философија и естетика, а со него и авторот на воведниот прилог како еден од најцитираните автори и авторитети во овие области, па со право словенечкиот академик Кајетан Гантар ќе може да рече дека „С тем енергичним посегом скуша Петрушевски пресекати вечстоletни гордијски возел“. Решена е повеќеveковната енигма која мнозина светски класични филолози ја сметаа за нерешлива и тоа во преводот на Аристотеловата поетика на еден мал јазик, на македонскиот со кој тој се воздигна во светски јазик. Затоа кога се појави интегралниот текст во превод на македонски јазик со мој предговор, во 1990 година, напишав: „Неколките децении на упорни истражувања на акад. Михаил Д. Петрушевски доживееја да се вградат во изданието на „Поетика“ на македонски јазик... На еден мал јазик е остварен еден епохален пресврт во естетичкото толкување на Аристотел... Сега со македонското издание на поетиката се случува еден коперникански пресврт па отсега постои на светското поприште Аристотеловата „Поетика“ во филолошко, философско и естетичко толкување до толкувањето на Михаил Д. Петрушевски и од него наваму“. Да биде иронијата на судбината уште поголема во актуелниов временски час, овој голем научен ум – со грчкиот јазик го воздигна всушност македонскиот јазик во светски јазик. Зашто денес морате да го знаете македонскиот јазик ако сакате да го знаете автентичниот и вистинскиот Аристотел.